

Sammanfattning

En arbetstagare som efter avslutad sjukskrivning har velat återgå i arbete har nekats detta av arbetsgivaren. Arbetstagaren har sedermera sagts upp med hänsyn till att han, enligt arbetsgivaren, på grund av sitt hälsotillstånd inte kunde utföra arbete av någon betydelse. På grund av sin inställning i fråga om arbetstagarens arbetsförmågan har, med undantag för en viss begränsad tidsperiod, arbetsgivaren inte betalat ut någon lön för tiden efter uppsägningen. Fråga dels om det har förelegat saklig grund för uppsägning, dels om arbetstagaren har avstängts från arbetet utan att det har funnits särskilda skäl för åtgärden.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2010-11-17
StockholmDom nr 79/10
Mål nr A 292/09**KÄRANDE**

Unionen, 105 32 Stockholm

Ombud: förbundsjuristen Elisabet Ohlsson, adress som ovan

SVARANDE

1. Almega Tjänsteförbunden, Box 55545, 102 04 Stockholm

2. Aktiebolaget Svensk Bilprovning, 556089-5814, Box 508,
162 15 VällingbyOmbud för båda: jur. kand. Lars Bäckström, Almega AB, Box 55545,
102 04 Stockholm**SAKEN**

ogiltigförklaring av uppsägning m.m.

Aktiebolaget Svensk Bilprovning (i fortsättningen bolaget eller bilprovningen) är genom medlemskap i Almega Tjänsteförbunden bundet av kollektivavtal med Unionen.

T.B., som är medlem i Unionen, anställdes som besiktningstekniker vid bolagets besiktningstation i Arvika den 22 februari 1987. Den 21 september 2009 sade bolaget upp honom från anställningen. Som skäl för uppsägningen angavs att T.B. på grund av sitt hälsotillstånd inte kunde utföra arbete hos bilprovningen. Med undantag för december månad 2009 har han inte fått någon lön från bolaget för tiden efter uppsägningen.

Unionen har väckt talan mot arbetsgivarparterna och yrkat att Arbetsdomstolen ska

1. ogiltigförklara uppsägningen av T.B.,
2. förplikta bolaget att till T.B. betala allmänt skadestånd med dels 120 000 kr för att han sagts upp utan saklig grund, dels 50 000 kr för brott mot 34 § anställningsskyddslagen genom att han avstängts från arbetet samt
3. förplikta bolaget att till T.B. betala lön med 33 773 kr för tiden den 22 september–30 november 2009 och med 184 800 kr för tiden den 1 januari–31 augusti 2010.

Unionen har yrkat ränta enligt 6 § räntelagen på de allmänna skadestånden från dagen för delgivning av stämning (den 27 januari 2010) och, avseende lönen, på 6 861 kr från den 25 september 2009, på 23 100 kr från den 25 oktober 2009, på 3 812 kr från den 25 november 2009 samt för perioden från och med den 1 januari 2010 på den 25 i respektive månad förfallna lönefordringar om vardera 23 100 kr, allt till dess betalning sker.

Unionen har vidare förbehållit sig rätten att i senare rättegång kräva ersättning för den ekonomiska skada som T.B. framgent kan komma att åsamkas på grund av att han sagts upp utan saklig grund.

Arbetsgivarparterna har bestritt käromålet. Såvitt avser de yrkade beloppen har vitsordats såväl det framräknade lönebeloppet om 33 773 kr som att T.B:s månadslön har uppgått till 23 100 kr. Beträffande de allmänna skadestånden har inga belopp vitsordats. Ränteberäkningen har vitsordats som skälig i och för sig. Arbetsgivarparterna har inte erinrat mot Unionens förbehåll om rätt att kräva ersättning för framtida ekonomiska skada.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Till utveckling av sin talan har parterna anfört i huvudsak följande.

Unionen

Kort om T.B:s yrkesbakgrund och anställning

T.B. har genomgått maskinteknisk utbildning i gymnasiet. Därefter har han arbetat bl.a. som bilmekaniker i tolv år. Han anställdes som besiktningstekniker hos bolaget år 1987. Bolaget har nästan 2 000 anställda och 180 besiktningstationer. T.B. har arbetat vid besiktningstationen i Arvika. Han hade arbetat hos bolaget i 22 år när han sades upp. Vid uppsägningen var han 63 år och hade alltså bara några få år kvar till pensionen.

Närmare om arbetet som besiktningstekniker hos bolaget

Det utförs i genomsnitt cirka 30 000 besiktningar per år vid Arvikas besiktningstation. Under den i målet aktuella perioden hade stationen nio till tio anställda. Det innebär att varje anställd utförde ungefär 3 000 besiktningar per år eller ungefär 14 besiktningar per dag. En besiktningstekniker kan ha behörighet för både lätta och tunga fordon eller för enbart lätta fordon. Det är vanligt förekommande att inte alla anställda vid en besiktningstation har dubbel behörighet. För närvarande finns vid stationen nio anställda, inklusive T.B., varav två har behörighet för enbart lätta fordon. Stationen har en hall för lätta fordon och en hall för tunga fordon. I hallen för lätta fordon brukar det arbeta mellan fyra och fem personer. Där finns två besiktningssbanor, som består av dels ett plant område för t.ex. kontroll av bilbälte och annan yttre kontroll, dels en höj- och sänkbar ramp för bl.a. besiktning av fordonens underredan. I hallen för tunga fordon finns bara en besiktningssbana. Där

finns ingen ramp, utan underredena besiktigas i stället genom att man går ner i en grop i vilken halva golvet är höj- och sänkbart.

En besiktningstekniker har i genomsnitt 20 minuter på sig för varje besiktning, även om tidsåtgången kan variera beroende på sådant som bilens ålder och på hur många fel som hittas. Det är mestadels ett lätt arbete med vissa medeltunga moment. Det är vanligt att de anställda vid behov hjälper varandra för att verksamheten inte ska stoppas upp, t.ex. vid de något tyngre momenten. En besiktning innehåller flera olika moment. Först tas kunden emot och besiktningsteknikern slår in fordonets registreringsnummer och andra uppgifter på sin handdator. Därefter besiktigas fordonets överrede med kontroll av bl.a. dörrar, strålkastare, bilbälten och backspeglar. Sedan utförs bromsprov och motorhuven öppnas. En del av dessa kontroller utförs från utsidan och en del inne i bilen. Inget av detta arbete innehåller några tunga moment om det utförs på rätt sätt. Härefter körs fordonet upp på rampen och placeras med hjulen på en s.k. skakplatta. Fram- och bakvagnen kontrolleras, liksom bromsen. Bilen hissas upp så att besiktningsteknikern kan gå in under den för att inspektera underredet. Som hjälp används både ficklampa och belysning i själva rampen. Om det behövs kan besiktningsteknikern "klämma och känna", men det är inte alltid detta är nödvändigt. Fordonet hissas sedan ner till ett mellanläge och besiktningsteknikern går runt och vrider på hjulen samt kontrollerar hjulhus, dragkula och kulkoppling. Det tyngsta momentet vid hela besiktningen är att vrida på hjulen. Normalt sett är detta inte tungt, men det kan vara det på vissa fordon. Besiktningen avslutas med avgastest och med att fordonet körs runt en kortare sträcka, varefter man tar betalt och besiktningresultatet redovisas.

Förutom vanliga besiktningar utförs även efterbesiktningar på sådana fordon som tidigare har fått anmärkningar. Efterbesiktningar innefattar oftast färre moment och besiktningsteknikern har bara 10 minuter på sig. De är normalt sett mindre fysiskt ansträngande än vanliga besiktningar. Man behöver t.ex. oftast inte vrida på hjulen eller kliva in i bilen. I Arvika brukar efterbesiktningar vanligen tilldelas en viss person för varje given dag.

Även om arbetet som besiktningstekniker inte kan betecknas som tungt finns det regelbundet återkommande moment som kan ge förslitningsskador, exempelvis vid besiktning av fordonens underrede. Besiktningsteknikerna utbildas i att använda för kroppen gynnsamma arbetsställningar och arbetsrörelser. Det följs dock inte alltid upp av arbetsgivaren och det är vanligt med slarv i det dagliga arbetet. Av redovisade resultat från skyddsronder hos bilprovningen år 2009 framgår att det finns en del kvar att göra avseende kontroll och utbildning om arbetsergonomi. Om besiktningens arbetet inte utförs korrekt finns det risk för att detta leder till belastningsproblem. I synnerhet kan arbetet med kontroll av underreden leda till smärta i nacke och axlar. Många får ont men klarar av det. Den anställda kan bli av med eventuella besvär genom att arbeta ergonomiskt och genom styrketräning, sjukgymnastik och medicinerings. Vid besiktningstationen i Arvika borde insatserna rent allmänt i dessa delar förbättras och mer specifikt borde inspektionsgropen för tunga fordon byggas om så att hela golvet blir höj- och sänkbart.

T.B:s sjukperioder

Under hösten 2004 började T.B. känna sig tröttare. Han blev lätt andfådd och drabbades av huvudvärk. Vid utandningsprov – s.k. spirometri – visade det sig att hans lungfunktion uppgick till cirka 50 procent av normal kapacitet. Han sjukskrevs på heltid från februari 2005 till och med mars 2006. Efter en lungutredning konstaterades att hans diafragma inte fungerade som den skulle på höger sida. Han skulle dock enligt läkaren likväl fortsätta att leva som vanligt så långt detta var möjligt. Sedan år 2006 använder han nattetid en andningsmask, s.k. BiPAP. Han sover nu mycket bättre och vaknar utvilad. Utöver detta har han inte fått någon behandling för lungbesvären, men han har förbättrat sin allmänna kondition genom bl.a. promenader med hunden.

Bolaget gjorde i maj 2005 en rehabiliteringsutredning. Det beslutades då om vissa begränsade insatser som innebar att T.B. skulle besöka bolaget en gång per vecka samt ta regelbundna promenader. Det angavs i utredningen att bolaget dock inte såg någon möjlighet att anpassa arbetet.

T.B. återgick i arbetet på deltid i april 2006. Det fanns ingen plan från bolagets sida för hur detta skulle gå till, utan han fick själv lämna förslag. Han började med att enbart utföra efterbesiktningar under tre till fyra månader fram till slutet av sommaren. Då det visade sig att han kunde arbeta, trots den nedsatta lungfunktionen, började han därefter att besiktiga bilar på samma premisser som övriga besiktningstekniker. Han var sjukskriven på halvtid. Han arbetade fyra timmar per dag och utförde tre besiktningar per timme. Han lade ner i genomsnitt 20 procent av tiden på fackligt arbete, vilket brukade vara förlagt till en dag per vecka.

Under sommaren 2007 och framåt utökades T.B:s sjukskrivning till 75 procent. Behovet av utökad sjukskrivning berodde på de besvär som hade utlösts av att han ansträngde sig med att skjuta igång en bil som skulle startas. I december 2007 sjukskrevs han på heltid. Utöver den respiratoriska insufficiensen, dvs. lungbesvären, angavs nu även spondylosis cervikalis, halsryggradsbesvär, som en sjukdomsorsak. Dessa besvär var inte nya. T.B. hade haft sådana åldersförändringar i ryggkotorna länge, men de förvärrades när han blev sämre rent allmänt sett och det var antagligen därför uppgiften fördes in i läkarintygen. Hans rygg- och nackproblem har dock aldrig i sig gjort honom arbetsoförmögen eller varit grund för sjukskrivning.

T.B. var heltidssjukskriven från december 2007 till och med april 2009. Han besökte själv bolaget då och då. Det togs dock inga regelbundna kontakter från bolagets sida förutom att han inbjöds att delta i en del utflykter. Han fick intrycket att bolaget inte ville ha honom tillbaka. Detta intryck förstärktes av att man från bolagets sida, vid en förhandling hösten 2007, sade att han riskerade uppsägning.

T.B:s hälsa började dock gradvis att förbättras. Förbättringen skedde väldigt smygande. Under hösten 2007 märkte han att han kunde gå litet längre när han promenerade. Han trodde till att börja med inte själv att det verkligen skedde en förbättring, eftersom han hade fått besked av läkarna att hans tillstånd inte kunde förbättras utan bara försämrats. Först under våren 2009 började han verkligen lita på att han faktiskt var bättre. Förbättringarna fortsatte och i september 2009 fanns det i princip ingen begränsning i hans fysiska förmåga förutom att han skulle undvika att lyfta tunga föremål. Efter som en besiktningstekniker inte behöver lyfta tunga föremål hade han alltså förmåga att arbeta som besiktningstekniker vid uppsägningstidpunkten.

Försäkringskassans ställningstagande

I början av år 2009 informerade Försäkringskassan T.B. om att hans sjukskrivning skulle upphöra i april samma år och att han därefter inte skulle ha rätt till ytterligare sjukpenning.

I slutet av år 2008 skulle ett avstämningsmöte ha hållits. T.B. bad emellertid att detta skulle skjutas upp i avvaktan på att han skulle få tillgång till ytterligare medicinskt underlag. Försäkringskassan instämde i att detta var lämpligt. När Försäkringskassan i april 2009 kallade till ett möte valde Försäkringskassan av någon anledning att kalla Arbetsförmedlingen i stället för bolaget till mötet. Den 21 april 2009 beslutade Försäkringskassan att T.B:s sjukpenning skulle upphöra från och med den 1 maj samma år. Försäkringskassan hade som underlag för sitt ställningstagande ett yttrande den 19 september 2008 av den försäkringsmedicinske rådgivaren T.E. I yttrandet angavs att det inte hade presenterats några objektiva fynd som visade på en nedsättning av arbetsförmågan med minst 25 procent. Vidare angavs att bedömningen gällde såväl ordinarie arbete som besiktningssman som vanligt förekommande arbeten på arbetsmarknaden.

T.B. har överklagat Försäkringskassans ställningstagande. Anledningen till att han överklagade var att han hade fått besked om att han var tvungen att göra detta, annars skulle han inte kunna bli sjukskriven för samma diagnoser i framtiden, om hälsan skulle försämrats. T.B. visste också att bolaget inte ville ha honom tillbaka och att han skulle få svårt att hitta annat arbete. Han har uppfattningen att det med hans sjukdomshistorik, ålder och utbildning inte finns någon arbetsgivare på den öppna arbetsmarknaden som vill anställa honom. I den situationen som han befinner sig i, med en arbetsgivare som inte vill låta honom återgå i arbete, har han sett en fortsatt sjukskrivning som ett värdigt alternativ. Detta innebär dock inte att han inte anser sig kunna arbeta som besiktningstekniker.

Händelseförloppet efter Försäkringskassans beslut

Den 4 maj 2009 kl. 07.00 inställde sig T.B. på bilprovningsstationen och sade att han ville arbeta. Platschefen A.S. sade att T.B. hade tre alternativ, nämligen att säga upp sig själv, att bli uppsagd av bolaget eller att begära tjänstledigt. T.B. ville inget av detta men övertalades av B.E., från bolagets personalavdelning, att begära tjänstledigt. Han fick tjänstledigt till och med

den sista augusti 2009 och sökte under den tiden arbete. Bolaget tvingade honom också att städa ur sitt skåp och slänga sina arbetskläder. Den 27 augusti blev han uppringd av B.E., som presenterade samma tre alternativ som A.S. hade gjort och gav honom betänketid till den 4 september 2009.

Den 1 september 2009 kl. 07.00 inställde sig T.B. på nytt på arbetsplatsen och sade att han ville arbeta. Han fick inga arbetsuppgifter utan uppmanades av A.S. att sätta sig och läsa tidningen. Högst motvilligt, och efter ett nytt samtal med B.E., accepterade T.B. fortsatt tjänstledighet fram till den 7 september. När han denna dag inställde sig för att arbeta överlämnade bolaget ett varsel om uppsägning till honom. T.B. begärde ett skriftligt besked om att han skulle få lön under varseltiden. Det visade sig senare att han blev tvungen att återopa detta skriftliga besked för att få lön under varseltiden. Däremot har bolaget, med hänvisning till att T.B. enligt bolagets uppfattning saknar arbetsförmåga, underlåtit att betala lön under uppsägningstiden.

T.B:s hälsotillstånd och arbetsförmåga vid uppsägningen

Bolaget genomförde ingen utredning av T.B:s arbetsförmåga vid tidpunkten för uppsägningen.

De läkarintyg, som har utfärdats av olika läkare på Försäkringskassans blanketter under tiden från maj 2005 till och med januari 2009, har utgjort underlag för bedömning av T.B:s rätt till sjukpenning. De innehåller visserligen uppgifter om hans sjukskrivningshistorik men säger inget om hur hans hälsa var vid uppsägningstillfället. Det läkarintyg som upprättades den 30 december 2008 är det senaste intyget före uppsägningen som har utfärdats i samband med att T.B. träffat den läkare som utfärdade intyget. Den läkare som han då träffade var dock inte hans ordinarie läkare utan en ST-läkare, och intyget baserades på samtal och journalgenomgång samt möjligen en enklare undersökning. Det sista av de berörda intygen upprättades den 26 januari 2009 av T.B:s ordinarie läkare och baserades enbart på uppgifter som hade lämnats vid en telefonkontakt. Vid båda dessa tillfällen uppgav T.B. att han mådde bättre, men det antecknades inte i intygen. Anledningen till detta var antagligen att läkarna utgick från att han inte kunde bli bättre. Den sista grundliga undersökningen som han genomgick i tiden före uppsägningen ägde rum den 14 mars 2008. Den fysiska undersökningen bestod dock enbart av ett blodprov; i övrigt baserades bedömningen på gamla tester som hade utförts under åren 2002–2007.

T.B. blev ganska väl utredd under de nyssnämnda åren 2002–2007, bl.a. genom spirometrier och arbets-EKG. Detta material var inte känt för bolaget vid tiden för uppsägningen. Här kan nämnas att det av en journalanteckning från månadskiftet augusti/september 2006 framgår att T.B., trots nedsatt lungfunktion med cirka 50 procent, bedömdes kunna klara ett heltidsarbete under förutsättning att detta inte krävde någon tyngre fysisk prestationsförmåga. Av spirometrierna framgår att lungfunktionen hade förbättrats över tiden. Det är också en normal följd vid användning av BiPAP. Såvitt avser problemen med minskad rörlighet i halsryggen har det

visserligen påvisats försämringar över tiden, men förändringar av den här arten är vanliga på så sätt att alla personer förr eller senare får förslitnings-skador. Dessa besvär – som för övrigt förelåg även när T.B. arbetade under åren 2006 och 2007 – hade dock minskat vid uppsägningstidpunkten.

I tiden efter uppsägningen har T.B. undersökts av företagsläkaren S.B. den 20 november 2009 samt av specialisten i ortopedisk kirurgi, docenten P.W., den 3 februari 2010. Vidare har hans arbetsförmåga bedömts av specialisten i yrkes- och miljömedicin, professorn M.S. P.W. och M.S. har båda gjort bedömningar av innebörd att T.B. har arbetsförmåga som besiktningstekniker. P.W. har bl.a. anmärkt att det ur ett ortopediskt perspektiv endast kan bli problem vid arbete med armarna ovanför axlarna. En besiktningstekniker behöver dock inte arbeta mycket på detta sätt och han behöver inte lyfta tunga föremål.

Såvitt avser S.B:s bedömning – nämligen att T.B. på grund av den nedsatta lungfunktionen och förändringarna i halsryggen inte stod till arbetsmarknadens förfogande – har denna till stor del grundats på de undersökningar som T.B. genomgått under åren 2002–2007. S.B. har grundat sin bedömning på antagandet att T.B:s lungfunktion, och därmed arbetsförmåga, skulle komma att ytterligare försämrats. Ett arbets-EKG som utfördes i januari 2010 visade emellertid att T.B. då hade ”en normal fysisk prestationsförmåga”. Vidare utgick S.B. från att T.B:s lungkapacitet var mindre än hälften av normalt. Vid en spirometri i januari 2010 uppvisade emellertid T.B. i stort sett normala värden, vilket – även om detta inte står direkt angivet i testresultatet – vanligen innebär att det också föreligger normal syreupptagningsförmåga. S.B. har alltså utgått från felaktiga antaganden, vilket gör att även hans slutsatser är felaktiga. Såvitt avser förändringarna i halsryggen har han enbart anfört inverkan på förmågan att arbeta med händerna som grund för nedsatt arbetsförmåga.

Som framgår av det anförda finns det ingen utredning om hur stor arbetsförmåga T.B. hade när han sades upp. Däremot är det visat att han hade normal fysisk prestationsförmåga fyra månader senare. Det är då antagligt att så var fallet även vid uppsägningstidpunkten. I vart fall är det inte visat att T.B. vid denna tidpunkt saknade arbetsförmåga som besiktningstekniker. Bolaget har inte prövat hans arbetsförmåga trots att han har velat arbeta och ansett sig ha förmåga att arbeta. Hans spondylos – dvs. förändringarna i halsryggen – påverkar inte arbetsförmågan. Den sortens besvär varierar över tiden och vid uppsägningstidpunkten fick T.B. normalt sett inga besvär så länge han inte behövde lyfta tungt. Rätt utfört innehåller, som nämnts, besiktningssarbetet inte några tunga lyft.

Frågan om bolagets möjligheter att, för det fall detta skulle visa sig vara nödvändigt, anpassa besiktningssarbetet har inte blivit helt utrett. Lämpliga åtgärder kunde t.ex. vara att försöka hitta en lösning för den tyngsta arbetsuppgiften, nämligen vridandet på hjulen, och att inleda T.B:s återgång i arbetet med att låta honom besiktiga enbart de lätta fordonen. Ytterligare anpassningsåtgärder skulle kunna vara att han ges sidouppdrag som serviceansvarig, som s.k. KBV-kontrollant av bilverkstäder, kvalitetssamord-

nare eller miljöansvarig. T.B. skulle också kunna arbeta med enbart efterbesiktningar, som han gjorde när han år 2006 återkom i arbete efter en längre sjukskrivningsperiod. Även om en anpassning i form av några av dessa åtgärder inte är nödvändig för att T.B. ska kunna återgå i arbete skulle åtgärderna dock underlätta en återgång. Åtgärderna skulle inte kräva någon utökad bemanning eller medföra risk för skador hos övrig personal. Arbetsgivaren har även en skyldighet att anpassa arbetstempo och att överväga viss avlastning. Åtgärder av det slaget torde dock inte behövas.

Sammanfattning av grunderna för talan

Uppsägningen av T.B. var inte sakligt grundad. T.B. hade arbetsförmåga som besiktningstekniker vid uppsägningen, och det har han fortfarande. Bolaget har också haft möjlighet att, utan att bemanningen vid besiktningstationen därför skulle behöva utökas, vidta vissa anpassningsåtgärder för att underlätta T.B:s arbete. Med hänsyn till hans ålder och långa anställningstid är det skäligt att ställa extra höga krav på att bolaget skulle göra allt som var möjligt för att anställningen skulle bestå. Han borde, som ett led i anpassningen, ha tilldelats den arbetsuppgift som serviceansvarig som var ledig vid uppsägningstidpunkten och som han hade tillräckliga kvalifikationer för. Uppsägningen ska med hänsyn till det anförda förklaras ogiltig och T.B. ska tillerkännas ett allmänt skadestånd för den kränkning som uppsägningen inneburit.

Efter uppsägningen har T.B. avstängts från arbetet och inte fått lön, trots att tvist råder om uppsägningens giltighet. Det finns inte särskilda skäl för en avstängning. Eftersom anställningen består och T.B. har arbetsförmåga, har han rätt till lön och övriga arbetsförmåner. Därutöver ska bolaget förpliktas att betala allmänt skadestånd till honom för brott mot 34 § anställningsskyddslagen.

Arbetsgivarparterna

Arbetet som besiktningstekniker

T.B. är, som framgått, anställd som besiktningstekniker vid besiktningstationen i Arvika.

Arbetet som besiktningstekniker innefattar krav på viss fysisk ansträngning. Det tyngsta momentet är kontrollen av fordonens underredet. Under en normal besiktning upptar den kontrollen 25 procent av den tid som går åt för hela besiktningen. Vid detta moment måste besiktningsteknikern ofta hantera en lampa eller en hammare och således arbeta med händerna över axelhöjd. För att vid kontrollen av underredet kunna se ordentligt och även lukta efter exempelvis bensinläckage, måste nacken ofta hållas bakåtböjd. Även vridningen av framhjulen samt kontrollen av avgassystemet kräver viss fysisk ansträngning.

Efterbesiktningar innefattar visserligen typiskt sett färre moment och går därför oftast snabbare, men i detta ligger att de utförs i ett högre tempo. Därtill

framgår av uppgifter från besiktningsteknikerna att sju av tio efterbesiktningar innefattar kontroll av underredet. Besiktning av tunga fordon tar oftast längre tid och innehåller fler fysiskt krävande moment än vad som gäller för lätta fordon. Vid besiktning av tyngre fordon används bl.a. ett aluminiumspett som arbetsredskap.

T.B:s hälsoproblem

T.B:s hälsoproblem har varit desamma under hela den aktuella perioden. Om det bara hade rört sig om lungproblemen, den respiratoriska insufficiensen, hade han nog – efter den förbättring som sedermera har inträtt – kunnat fortsätta att arbeta. Emellertid har han även diagnosen cervikal spondylos, dvs. halsryggradsbesvär, som består bl.a. i att två av hans halskotor har vuxit ihop. Dessa besvär medför värk och försämrad rörlighet i nacken samt stickningar och domningar som strålar ut i armar och fingrar. Nackbesvärerna yttrar sig främst när huvudet vrids åt sidan eller uppåt, medan stickningarna och domningarna visar sig huvudsakligen när armarna lyfts ovanför huvudet.

T.B. var sjukskriven 100 procent från den 1 juni 2005 till och med den 31 mars 2006. Därefter var han sjukskriven 50 procent till och med den 15 augusti 2006, 100 procent till och med den 14 september 2006, 50 procent fram till den 18 juni 2007, 75 procent till och med den 4 december 2007 och 100 procent till och med den 30 april 2009. Enligt de läkarintyg som löpande har lagts till grund för beslut om sjukskrivning kan diagnoserna under perioden från den 1 juni 2005 till den 1 mars 2007 sammanfattas som hypertoni, dvs. högt blodtryck, trötthet och huvudvärk. Det anmärktes vidare i dessa intyg att lungutredning pågick. Från den 1 mars till den 28 augusti 2007 angavs i intygen diagnosen respiratorisk insufficiens och därefter tillkom under återstoden av sjukskrivningsperioden diagnosen cervikal spondylos.

Frågan om rehabilitering var aktuell har i intygen besvarats med ”kan ej bedömas för närvarande” fram till den 1 mars 2007 och därefter med ”nej”, medan frågan om anpassning av arbetet var aktuell under hela perioden har besvarats med ”nej” i de intyg där frågan över huvud taget ingick i formuläret. Frågan om T.B. kunde beräknas återfå sin arbetsförmåga i sitt arbete har besvarats med ”ja, helt” fram till den 6 december 2006, därefter med ”ja, delvis” fram till den 1 mars 2007 och därefter med ”nej” under den återstående perioden.

Den 23 januari 2006 gjorde T.B. en arbetsskadeanmälan till Försäkringskassan. I anmälan angavs att han led av hypertoni och trötthet samt att han genomgick lung- och hjärtutredning. Den 23 november 2007 ansökte han hos Försäkringskassan om hel sjukersättning från januari 2008. Som grund anförde T.B. att han helt saknade arbetsförmåga, inte endast som besiktningstekniker utan på hela arbetsmarknaden. Detta var några månader efter att han hade fått diagnosen cervikal spondylos och i ungefär samma veva som han blev helt sjukskriven. Den 14 december 2007 gjorde han sin andra arbetsskadeanmälan. I den angav han bl.a. att hans skador – i sjunkande allvarsgrad – bestod av ”förslitning i nacke-nervskad-lungfunktion” samt att den troliga skadeorsaken var ensidigt arbete över huvudet.

Den 21 april 2009 avslog Försäkringskassan T.B:s ansökan om hel sjukersättning och beslutade samtidigt att hans sjukpenning skulle upphöra från och med den 1 maj 2009. Den 24 juni 2009 – dvs. en och en halv månad efter att T.B. hade kommit till bilprovningen och sagt att han ville arbeta – begärde han omprövning av Försäkringskassans beslut. I denna begäran anförde han att han fick stor smärta vid minsta ansträngning, och vidhöll att hans arbetsförmåga var helt nedsatt. Försäkringskassan avslog begäran om omprövning den 16 december 2009. Talan i Arbetsdomstolen väcktes den 30 december 2009. Den 16 februari 2010 överklagade T.B. Försäkringskassans sistnämnda beslut till förvaltningsrätten. Han hävdade i överklagandet återigen att han saknade arbetsförmåga. Processen mot Försäkringskassan pågår fortfarande. P.W:s intyg, som Unionen har hänfört sig till, gavs in till förvaltningsrätten i maj 2010. Dessförinnan hade T.B. i den processen till styrkande av sin arbetsförmåga åberopat samma läkarintyg som arbetsgivarparterna nu åberopar, dvs. de intyg som har legat till grund för hans sjukskrivningsperioder.

Det kan anmärkas att T.B., såvitt är upplyst, fick del av T.E:s utlåtande i februari 2009, men att detta förhållande i vart fall inte fick den effekten att han redan då gick tillbaka till arbetet. Bolaget fick del av utlåtandet först i samband med tvisteförhandlingarna efter uppsägningen. Såvitt avser M.S:s utlåtande från den 6 september 2010 kan framhållas att denne endast uttalar sig om i vad mån arbetsförmågan begränsas av den nedsatta lungfunktionen. Däremot berörs inte nackproblematiken.

Anpassningsåtgärder m.m.

Ingen av de läkare som undersökt T.B. har, utöver den rent medicinska behandlingen, föreslagit några rehabiliterings- eller arbetsanpassningsåtgärder. Några förhandlingar om förslag till anpassningsåtgärder har inte hållits före tvisteförhandlingarna med anledning av uppsägningen. Det finns heller inte några anpassningsåtgärder som rent faktiskt skulle kunna leda till att ta bort de problem att utföra arbetet som T.B:s besvär medför.

Bilprovningen har bedrivit verksamhet under lång tid och har noggrant utarbetade rutiner för hur arbetet ska bedrivas med ergonomi och tekniska hjälpmedel. Någon ytterligare förfining är inte möjlig. Att låta T.B. besiktiga enbart personbilar har prövats när han senast arbetade, och det innebär ingen lösning. T.B. ska visserligen försöka att undvika tunga lyft, men det stora problemet är kontrollen av fordonens underreden och den äger rum i samma utsträckning på alla fordonstyper.

Efterbesiktningar förekommer då och då under arbetsdagen och de fördelas bland samtliga besiktningstekniker. Det är inte möjligt att låta en person arbeta med enbart sådana besiktningar, eftersom denne då skulle få stå och vänta i långa perioder. Dessutom ingår kontroll av underreden även i flertalet efterbesiktningar.

Uppdraget som serviceansvarig är inte en särskild befattning utan består av vissa mindre sysslor som utförs utöver de vanliga arbetsuppgifterna och som upptar i genomsnitt två arbetsdagar per kvartal. Sysslan innefattar dessutom ett flertal moment med obekväma arbetsställningar, som att arbeta knästående, ha nacken böjd eller hålla armarna över axelhöjd. Sysslan som KBV-kontrollant, dvs. att utföra kvalitetskontroll av bilverkstäder, upptar cirka två arbetsdagar per månad. Även här förekommer obekväma arbetsställningar som när kvaliteten på utförda underredesarbeten ska kontrolleras. Sysslan som kvalitetssamordnare innefattar fysisk kontroll av utförda besiktningar och tar en till två timmar per månad i anspråk. Uppdraget som miljöansvarig är över huvud taget inte mätbart i tid.

Bolaget upprättade den 2 maj 2005 en rehabiliteringsutredning. I denna antecknades att T.B. led av högt blodtryck, andningssvårigheter och magbesvär, att han vid den tidpunkten inte kunde utföra några arbetsuppgifter, att man inte såg någon möjlighet till fortsatt arbete genom att förändra hans dåvarande arbetsuppgifter samt att han skulle vidta rehabiliteringsåtgärder i form av regelbundna promenader, återbesök hos läkare och blodtryckskontroll. Utredningen har lästs och godkänts av T.B. Bolaget har även utfört en arbetsplatsundersökning. Denna handling, som är daterad den 18 december 2006 och i vilken det antecknades att det inte fanns någon alternativ arbetsuppgift för T.B., överlämnades till honom vid sittande bord. Om han hade velat framföra synpunkter på utredningen hade han alltså haft möjlighet att göra detta.

Sammanfattning av grunderna för bestridandet

Uppsägningen av T.B. har varit sakligt grundad. Han har till följd av sina hälsoproblem inte kunnat utföra arbete av någon betydelse för bolaget. Någon möjlighet till omplacering, ytterligare rehabilitering eller till anpassning av arbetsuppgifterna har inte funnits.

T.B. har inte varit avstängd från arbetet i den mening som avses i anställningsskyddslagen. Skälet till att T.B. inte har arbetat är att han inte har någon arbetsförmåga. Han har därmed inte heller rätt till någon lön.

Domskäl

Tvisten

Tvisten gäller om bolagets uppsägning av T.B. den 21 september 2009 har varit sakligt grundad och om han vid denna tidpunkt har avstängts från arbetet utan att det har funnits särskilda skäl för åtgärden.

Unionen har hävdats att T.B. hade arbetsförmåga vid tidpunkten för uppsägningen, att han alltjämt har detta samt att det därför inte har funnits vare sig saklig grund för uppsägning eller särskilda skäl för avstängning. Unionen har vidare framhållit att T.B. ställt sig till arbetsgivarens förfogande för arbete.

Arbetsgivarparterna har anfört sammanfattningsvis följande. Det har funnits saklig grund för uppsägningen av T.B. eftersom han på grund av nedsatt hälsa inte kunde utföra arbete av någon betydelse för bolaget, varken vid tidpunkten för uppsägningen eller för tiden därefter. Genom att han saknar arbetsförmåga kan han inte längre anses stå till arbetsgivarens förfogande för arbete. Det finns därför inte någon skyldighet att betala lön. Han har inte heller blivit avstängd i den mening som avses i anställningsskyddslagen.

Utredningen

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på Unionens begäran hållits förhör under sanningsförsäkran med T.B. samt vittnesförhör med ombudsmännen B.H. och H.E., tidigare besiktningsteknikern D.S. samt specialisten i ortopedisk kirurgi, docenten P.W. På arbetsgivarparternas begäran har hållits vittnesförhör med de tidigare platscheferna vid bilprovningsstationen i Arvika S.H. och A.S., nuvarande platschefen vid samma station P.J., chefen för Anläggning & Utrustning vid bilprovningen A.L., HR-konsulten vid bilprovningen B.E. samt företagsläkaren S.B. Vidare har viss skriftlig bevisning åberopats.

Närmare om sakomständigheterna och utredningen om T.B:s hälsotillstånd och arbetsförmåga

T.B. anställdes som besiktningstekniker vid bolagets besiktningstation i Arvika år 1987. Den 21 september 2009 sades han upp från anställningen. Som skäl för uppsägningen angavs att T.B. till följd av nedsatt hälsa inte kunde utföra något arbete hos bolaget. Den huvudsakliga tvistefrågan är vilken arbetsförmåga T.B. hade vid tidpunkten för uppsägningen. Parterna har till stöd för sina respektive ståndpunkter förebringat en omfattande utredning om T.B:s hälso- och sjukskrivningshistorik. Av utredningen har följande framkommit.

Perioden fram till och med april 2009

Under år 2004 fick T.B. besvär med andningen. Av utandningsprov – s.k. spirometrier – från åren 2002–2007 framgår att hans lungfunktion låg på cirka 50 procent av normalvärdet. Lungproblemen medförde bl.a. att T.B. var tröttare, lättare blev andfådd och fick huvudvärk.

T.B. sjukskrevs på heltid från slutet av februari 2005 till och med den 31 mars 2006, varefter sjukskrivningen övergick till halvtid. Han var därefter sjukskriven på hel- eller deltid till och med den 30 april 2009. Omfattningen av sjukskrivningen överensstämmer med de bedömningar av T.B:s arbetsförmåga som har gjorts i de läkarintyg som har legat till grund för Försäkringskassans bedömning av rätten till sjukpenning. I det första intyget den 19 maj 2005, angavs diagnosen hypertoni, dvs. högt blodtryck. Det framgick även att T.B. genomgick en lungutredning. För tiden från och med den 1 mars 2007 upphörde hypertoni att anges som orsak till den nedsatta arbetsförmågan och ersattes av diagnosen respiratorisk insufficiens, dvs. andningsbesvär. Från och med den 1 september 2007 tillkom diagnosen

spondylos, dvs. degenerativa förändringar i halsryggen, som för T.B:s del bl.a. medförde nedsatt rörlighet i halsryggen samt domningar och stickningar i armar och händer. Dessa diagnoser kom att bestå i huvudsak oförändrade fram till slutet av sjukskrivningsperioden. Från början bedömdes T.B. kunna helt få tillbaka sin arbetsförmåga. I ett intyg den 5 december 2006 övergick prognosen för framtiden dock till att han bedömdes kunna enbart ”delvis” återfå sin arbetsförmåga. Från och med den 1 mars 2007 angavs vidare i intygen – där någon sådan uppgift över huvud taget lämnades – att någon arbetslivsinriktad rehabilitering inte längre var aktuell samt vidare att T.B. inte bedömdes kunna återfå sin förmåga till arbete. Efter den 3 december 2007 och under den återstående sjukskrivningstiden fram till och med den 30 april 2009 var T.B. sjukskriven på heltid. Vid den tidpunkten upphörde utbetalningen av sjukpenning i enlighet med Försäkringskassans beslut av den 21 april samma år.

Sedan år 2006 använder T.B. en andningsmask, s.k. BiPAP, som han har på sig nattetid. Andningsmasken har medfört att han kommit att sova allt bättre och vaknar utvilad.

Under sjukskrivningsperioden upprättades vid bilprovningen en rehabiliteringsutredning, en arbetsplatsundersökning samt två anmälningar om arbets-skada. I rehabiliteringsutredningen, som är daterad den 2 maj 2005 och undertecknad av T.B. och den dåvarande platschefen S.H., angavs bl.a. att T.B. inte kunde utföra några av sina arbetsuppgifter, att någon möjlighet till fortsatt arbete genom förändring av arbetsuppgifterna inte förelåg samt att möjligheterna att med förebyggande åtgärder förhindra framtida ohälsa inte kunde bedömas. I arbetsplatsundersökningen, som hade upprättats av S.H. den 18 december 2006, konstaterades att T.B. arbetade som besiktningstekniker och att det utifrån de medicinska hinder han hade inte fanns någon annan arbetsuppgift. I den första arbetsskadeanmälan, som hade upprättats den 23 januari 2006, angavs diagnosen hypertoni, trötthet samt lung- och hjärtmedicinsk utredning. I den andra arbetsskadeanmälan, som upprättades den 14 december 2007, angavs som skador ”förslitning i nacke-nervskad[a]-lungfunktion”, i fallande allvarsgrad. Det anfördes vidare att problemen medförde bl.a. smärtor i nacken vid sid- och höjdvridning av huvudet, samt stickningar och domningar i armar och händer. Som trolig orsak till besvären angavs arbetet under fordon med uppåtriktat huvud och uppåtsträckta armar som var ”dagligen förekommande på alla fordon”.

Grunden för Försäkringskassans beslut den 21 april 2009 om att upphöra med utbetalning av sjukpenning var att T.B. inte bedömdes ha nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel på grund av sjukdom. Bedömningen gjordes i förhållande till arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Försäkringskassan beslutade samma dag även att avslå en av T.B. gjord ansökan om hel sjukersättning. Förutom de ovan berörda läkarintygen fanns vid tidpunkten för beslutet bl.a. ett försäkringsmedicinskt yttrande av den 19 september 2008, som hade upprättats av den försäkringsmedicinske rådgivaren och specialisten i företagshälsovård T.E. I yttrandet, som angavs ha som underlag bl.a. journalanteckningar, uttalades att T.B. var litet andfådd när han pratade i början av besöket men att förhållandena därefter var normala. T.E:s bedömning var att det inte fanns någonting i det medicinska underlaget som talade för att arbetsförmågan var nedsatt med minst 25 procent. Det angavs vidare att den bedömningen gällde i förhållande till såväl arbetet som besiktningsman som vanligt förekommande arbeten på arbetsmarknaden.

T.B. har berättat i huvudsak följande om sina besvär fram till och med den 30 april 2009. Hans sjukskrivning berodde även inledningsvis på hans andningsbesvär. Problemen med halsryggen har aldrig hindrat honom från att arbeta och medförde under åren 2006 och 2007, då han arbetade deltid i varierande omfattning, inte någon ökad smärta när han arbetade med armarna över axelhöjd. Anledningen till att sjukskrivningen ökade från 50 till 75 procent under andra halvåret 2007 var att han hade hjälpt en kund med att skjuta igång en bil, vilket tog honom så hårt att han var tvungen att åka hem. Han minns inte vilket datum detta inträffade. Han hade säkert kunnat fortsätta arbeta halvtid, men han litade på läkarens bedömning. Anledningen till att han i december 2007 blev sjukskriven på heltid var att hans läkare inte tyckte att hans återhämtning gick särskilt bra. Han upplevde inte själv att det var någon skillnad i hans hälsotillstånd, men han utgick återigen från att läkaren kunde sin sak. Skälet till att det upprättades arbetsskadeanmälningar var att Försäkringskassan och S.H. hade rått honom till detta på grund av lungsjukdomen. Det som angavs i anmälningarna beskrev hur T.B. hade det när han mådde som sämst. Från slutet av år 2008 och framåt märkte T.B. emellertid att han orkade mer och mer.

Till bemötande av T.B:s uppgifter om anledningen till den utökade sjukskrivningen från 50 till 75 procent har arbetsgivarparterna lyft fram ett läkarintyg från den 29 maj 2007 i vilket angavs att anledningen till den utökade sjukskrivningen var att det fackliga arbetet skulle komma att upphöra över sommaren och att T.B. därmed skulle komma att arbeta mer. Enligt läkarens bedömning skulle han inte klara av detta med hänsyn till sin grundsjukdom. Diagnosen angavs då som respiratorisk insufficiens.

S.H., som var platschef vid Arvika besiktningsstation från år 1993 fram till sommaren 2007, har uppgett att T.B. hade problem med andningen, ”han gjorde väl sitt jobb men det var väl litet svårare”. A.S., som var platschef från sommaren 2007 fram till årsskiftet 2009/2010, har uppgett att det är svårt för honom att bedöma om T.B:s hälsotillstånd gick ut över hans arbetstempo, men att han under de perioder som han arbetade ”skötte sig”.

A.S. har vidare uppgett att han inte vet om det var nackbesvären eller besvären med lungorna som var det allvarligaste problemet, men att T.B. själv sade att han inte orkade arbeta med besiktningar eftersom han blev andfådd.

Perioden efter sjukskrivningarna

Det är ostridigt att T.B., sedan hans sjukskrivning och sjukpenning hade upphört den 30 april 2009, vid tre olika tillfällen – nämligen den 4 maj samt den 1 och 7 september 2009 – inställde sig hos bolaget för att arbeta, men att han inte tilläts att göra detta. T.B. har uppgett att han i samband med det första tillfället var i kontakt med platschefen A.S. och B.E. från bolagets personalavdelning, och att han fick välja mellan att själv säga upp sig, att bli uppsagd eller att ta tjänstledigt samt att han motvilligt valde att vara tjänstledig och att han då beviljades ledighet till och med den sista augusti 2009.

A.S. och B.E. har i denna del lämnat uppgifter som sammantagna har den innebörden att de alla tre var i kontakt med varandra inför T.B:s planerade återkomst till arbetsplatsen, att B.E. och A.S. uppfattade situationen som märklig eftersom T.B. var sjuk, och att B.E. vid samtal med Försäkringskassans handläggare fick uppfattningen att T.B. visserligen skulle stå till arbetsmarknadens förfogande men att han inte skulle besiktiga bilar. B.E. har vidare uppgett bl.a. följande. Han bedömde att T.B. inte klarade av att utföra besiktningsarbete. Detta höll T.B. med om som B.E. uppfattade saken. B.E. ville hjälpa T.B. och han skrev därför ett intyg som skulle underlätta för denne att få arbetslöshetsersättning under tjänstledigheten. När tjänstledigheten hade löpt ut utan att T.B. hade kommit vidare fanns det dock inga andra möjligheter kvar än att inleda ett uppsägningsförfarande.

Såvitt avser händelseförloppet när T.B. försökte återgå i arbete i början av september 2009 har han oemotsagd uppgett i huvudsak följande. Han blev inför tjänstledighetens upphörande erbjuden två alternativ, nämligen att antingen säga upp sig själv och få tre månaders uppsägningslön på halvtid eller att bli uppsagd med sex månaders uppsägningsstid men utan lön. När han inställde sig på arbetet den 1 september och A.S. frågade honom vilket av erbjudandena han antog så sade han att han ville arbeta i stället. Han blev då uppmanad att sätta sig och läsa tidningen. När han senare ringde till B.E. sade denne åt honom att ta tjänstledigt ytterligare en vecka, vilket han motvilligt accepterade. När han på nytt inställde sig på arbetet den 7 september och förklarade att han tackade nej till erbjudandena, överlämnade A.S. en skrift med varsel om uppsägning.

Den tvist som följde på uppsägningen, som skedde den 21 september 2009, föranledde ytterligare medicinsk utredning om T.B:s hälsotillstånd.

Företagsläkaren S.B. har den 1 december 2009, på uppdrag av bolaget, utfärdat ett intyg med bedömning av T.B:s arbetsförmåga i förhållande till hans ordinarie arbete som bilprovare. I intyget, som grundas på en undersökning den 20 november 2009 av T.B. samt genomgång av tidigare

medicinsk utredning, har S.B. angett att T.B:s lungkapacitet vid tiden för undersökningen låg på mindre än hälften av normalt, vilket nedsatte hans fysiska kapacitet i så hög grad att den inte var förenlig med ett normalt, medeltungt arbete och det arbetstempo som normalt råder. Arbete som besiktningstekniker bedömdes därför inte längre vara möjligt. Vidare har anförts att det förutom den försämrade lungkapaciteten också förelåg dokumenterade förändringar i halsryggen som påverkade förmågan att arbeta med händerna. S.B:s sammanfattande bedömning var att T.B. inte stod till arbetsmarknadens förfogande samt att han rimligen uppfyllde kriterierna för en stadigvarande sjukersättning. Till intyget har fogats de journalblad som S.B. upprättade vid undersökningen av T.B. och som innehåller en redovisning av den anamnes och symtombild som S.B:s bedömning grundades på. De symtom som har angetts i journalbladet är bl.a. att T.B. hade klart begränsad rörlighet i alla plan i halsryggen, lättutlösa parestesier, dvs. stickningar eller domningar, ut i båda armarna, nack- och huvudvärk, smärtnivå VAS 7 vid belastning samt att T.B. klarade att arbeta med armarna över axelhöjd men att han då fick ont efteråt. I avsnittet ”Bedömning” i journalbladen har S.B. angett respiratorisk insufficiens samt cervikal rizopathi, dvs. problemen med halsryggen, som allvarliga och bestående aktivitets hinder.

S.B. har vid förhöret med honom i Arbetsdomstolen uppgett bl.a. att den smärtnivå vid belastning om VAS 7 som anges i journalbladet motsvarar ”svår smärta” och att den grundades på T.B:s uppgifter vid undersökningen. Han har även framhållit att han vid undersökningen lade märke till att T.B. hade blivit andfådd av att gå de 20 metrarna från väntrummet till undersökningsrummet. Detta förhållande har dock bestritts av T.B. själv liksom av D.S., som var i sällskap med T.B. vid besöket. S.B. har vidare upplyst att han anser det vara mycket troligt att de besvär i form av respiratorisk insufficiens som T.B. diagnosticerades för åren 2005 och 2006 härrör från problemen i nackryggen, samt att han inte kan se att dessa förhållanden skulle förändras. Han har tillagt att T.B. visserligen sade att han hade blivit bättre i förhållande till hur han mådde tidigare, men att S.B. bedömde att detta berodde på att T.B. inte hade arbetat och utsatt sig för belastning under ett och ett halvt år.

Mot S.B:s utlåtande har från Unionens sida åberopats ett utlåtande av specialisten i ortopedisk kirurgi P.W. och ett utlåtande av läkaren och specialisten i yrkes- och miljömedicin M.S.

P.W. har i sitt utlåtande, som grundats på en genomgång av viss medicinsk utredning samt en undersökning av T.B. den 3 februari 2010, angett att T.B. hade viss begränsning av rörligheten i halsryggen, men ingen smärta, att han hade full rörlighet i axlarna samt att han vid tiden för undersökningen inte beskrev några domningar ut i armarna men att han ibland fick sådana om han arbetade med armarna ovanför axelplanet. På grundval av undersökningen samt vissa nya svar angående spirometri och arbets-EKG har P.W. i utlåtandet gjort bedömningen att övervägande skäl talade för att T.B. hade arbetsförmåga som besiktningsman, uppgående till minst halvtid utan anpassning och minst 75 procent med anpassning. Det framgår att den

åsyftade anpassningen var i första hand att T.B. skulle slippa besiktiga de tyngsta fordonen. Vidare har angetts att det ur ortopediskt perspektiv endast fanns besvär med viss utstrålning i armarna vid arbete ovanför axelplanet samt när T.B. bar mycket tunga föremål.

Hörd inför domstolen har P.W. uppgett bl.a. följande. Han har utifrån T.B:s beskrivning av arbetet som besiktningstekniker bedömt att det är ett medelmåttigt ansträngande arbete med vissa tunga moment. De besvär som T.B. har med halsryggen kan nog inte förbättras över tiden; snarare blir det fråga om en långsam försämring. Vid bedömning av smärta är utgångspunkten den undersöktes egna uppgifter.

M.S:s intyg, som är daterat den 6 september 2010, har grundats på en genomgång av befintligt journalmaterial och är inriktat främst på en bedömning av arbetsförmågan med hänsyn tagen till T.B:s lungfunktion. I utlåtandet har sammanfattningsvis angetts att med bibehållen behandling med nattligt andningsunderstöd, BiPAP, har den respiratoriska funktionen normaliserats så att den inte utgör något hinder för arbetsförmåga som besiktningstekniker.

Såvitt avser händelseförloppet efter det att T.B:s sjukskrivningsperiod upphörde har framkommit att han den 24 juni 2009 – dvs. i tiden mellan hans första och andra försök att återgå i arbete – begärde omprövning av Försäkringskassans beslut om hans sjukpenning och sjukersättning samt att han den 16 februari 2010, sedan Försäkringskassan vidhållit sina beslut, överklagat vidare till domstol. T.B. har förklarat sitt överklagande bl.a. med att han i den uppkomna situationen har svårt att se hur han skulle kunna klara sig på den öppna arbetsmarknaden. Han har emellertid framhållit att lungproblemen inte har utgjort något hinder för honom att återgå i arbete under år 2009 och framåt. Han har vidare, såvitt avser problemen med halsryggen, uppgett att det under denna tid uppstått smärta eller stickningar enbart när han burit tunga saker längre sträckor, och betonat det inte ingår så tunga lyft i arbetet.

Arbetet som besiktningstekniker

Arbetet som besiktningstekniker har av Unionen beskrivits som ett mestadels lätt arbete med vissa medeltunga moment och det har också framhållits att den fysiska belastningen kan begränsas genom att de olika arbetsmomenten utförs på ett ergonomiskt riktigt sätt. Det har inte framkommit något i utredningen som talar för att denna beskrivning skulle vara felaktig. De delar som har beskrivits som mest fysiskt betungande är kontrollen av fordonens underreden samt att vrida på hjulen. Av utredningen, bl.a. vittnesförhören med S.H., A.S. och P.J., har vidare framkommit att besiktningsarbetet oundvikligen innefattar en hel del fysiskt belastande moment som att besiktningsteknikern måste titta uppåt, vrida och höja huvudet samt lyfta armarna över axelhöjd.

Utredningen ger enligt Arbetsdomstolens mening inte belägg för att det i någon större utsträckning skulle vara möjligt att vidta anpassningsåtgärder av

det slag som Unionen har lyft fram utan att i oskäligen mån störa verksamheten eller belasta övriga besiktningstekniker. En möjlig åtgärd torde dock vara att låta T.B. arbeta med enbart besiktning av lätta fordon.

Har uppsägningen av T.B. varit sakligt grundad?

Sjukdom och därigenom nedsatt arbetsförmåga anses som huvudregel inte kunna utgöra saklig grund för uppsägning. Undantag från denna regel görs dock i sådana fall där sjukdomen medför en stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan som är så väsentlig att arbetstagaren inte längre kan förväntas utföra arbete av någon betydelse hos arbetsgivaren. Avgörande för bedömningen är vilken arbetsförmåga som förelåg vid tidpunkten för uppsägningen. Vid bedömningen av om saklig grund för uppsägning i sådana fall föreligger ska enligt praxis även beaktas att en arbetsgivare är skyldig att genom anpassnings- och rehabiliteringsinsatser verka för att en anställning ska kunna bestå. Det är arbetsgivaren som har bevisbördan för att uppsägningen har varit sakligt grundad. I den mån det föreligger oklarheter går detta med andra ord ut över arbetsgivaren.

De hälsoproblem som T.B. har haft, av betydelse för hans arbetsförmåga, har enligt vad som framgår av utredningen, varit andningsbesvären, dvs. den respiratoriska insufficiensen, samt de degenerativa förändringarna i halsryggen, dvs. den cervikala spondylosen. Andningsbesvären, som är de som tidigast har dokumenterats i den medicinska utredningen, har orsakat andfåddhet och trötthet. Problemen med halsryggen, vilka har påtalats i läkarintygen från och med andra halvan av år 2007, har medfört bl.a. smärta och nedsatt rörlighet i halsryggen samt domningar och stickningar i armar och händer.

Med något undantag har de nämnda besvären angetts som diagnos i de läkarintyg som legat till grund för sjukskrivningen under den sista delen av T.B:s aktuella sjukskrivningsperiod. Enligt Arbetsdomstolens mening kan emellertid innehållet i dessa intyg inte utan vidare läggas till grund för en bedömning av T.B:s arbetsförmåga för tiden efter det att sjukskrivningarna upphört. Intygen får nämligen i första hand ses som underlag för att bedöma arbetsförmågan för den tidsperiod som anges i varje intyg och alltså inte för tiden därefter.

Inte heller T.E:s försäkringsmedicinska yttrande av den 19 augusti 2008 kan enligt Arbetsdomstolens mening tillmätas någon avgörande betydelse vid bedömningen av T.B:s arbetsförmåga. Enligt yttrandet har T.B. visserligen bedömts ha förmåga att i vart fall arbeta deltid såväl med besiktningensarbete som med vanligt förekommande arbeten på arbetsmarknaden. Det framgår emellertid inte klart vad denna bedömning har grundats på. Det hänvisas till några inte närmare angivna journalanteckningar samt till att T.B. var litet andfådd i början av besöket men att det därefter blev ”normala förhållanden”, men det anges inte närmare i vilka faktiska avseenden T.B:s hälsa ansågs ha förbättrats.

Det läkarutlåtande som därefter har upprättats är – med bortseende från de mellankommande intygen till Försäkringskassan – S.B:s intyg av den 1 december 2009. Detta intyg, som utmynnade i bedömningen att T.B. inte stod till arbetsmarknadens förfogande, har grundats närmast uteslutande på en bedömning av T.B:s lungkapacitet. Förändringarna i halsryggen nämns snarast i en bisats där det konstateras att dessa påverkar förmågan att arbeta med händerna. Även om problemen med halsryggen och de symtom som följer av dessa ges ett större utrymme i S.B:s journalanteckningar, kan hans utlåtande och bedömning inte anses tala för att halsryggsproblematiken i sig har gjort T.B. oförmögen att arbeta som besiktningstekniker.

P.W:s intyg, som alltså har baserats bl.a. på en undersökning av T.B. den 3 februari 2010, utmynnade i bedömningen att T.B. hade förmåga att arbeta i vart fall deltid som besiktningsman. Såvitt kan utläsas har P.W:s bedömning grundats dels på en i det närmaste fullständig undersökning av T.B., som innefattade såväl halsryggen som andningsförmågan, dels på resultaten av nya och i tiden näraliggande spirometritester och arbets-EKG. Enligt uppgift i intyget låg båda de sistnämnda mätningarna inom normalgränsen. M.S:s utlåtande, som har grundats på enbart skriftlig utredning och uttryckligen inriktats på frågan om i vad mån T.B:s arbetsförmåga begränsats av hans lungfunktion, har utmynnat i slutsatsen att T.B:s respiratoriska funktion normaliserats i sådan grad att den inte utgör något hinder för hans arbetsförmåga som besiktningstekniker.

De arbetsskadeanmälningar som har förebringats ger enligt Arbetsdomstolens mening inte underlag för några slutsatser om T.B:s arbetsförmåga vid tiden för uppsägningen.

Den samlade medicinska utredningen i målet ger en någorlunda tydlig bild dels av att det genomgående har varit andningsbesvären som har varit den huvudsakliga orsaken till den nedsättning av T.B:s arbetsförmåga som förelegat vid olika tidpunkter, dels att dessa besvär efterhand har lindrats i sådan mån att de i vart fall vid tidpunkten för de senaste undersökningarna inte kan antas ha utgjort något hinder för en återgång till arbetet som besiktningstekniker. Det har inte heller gjorts gällande av arbetsgivarparterna att enbart andningsbesvären, som de förelåg vid uppsägningen, inneburit att T.B. då var arbetsoförmögen. När det gäller problemen med halsryggen tyder utredningen på att dessa besvär alltjämt föreligger. Av såväl P.W:s som S.B:s uppgifter är det fråga om sådana besvär som typiskt sett endast kan förväntas genomgå en förändring till det sämre. Den förebringade utredningen ger emellertid inte stöd för att dessa besvär vid något tillfälle har ansetts ensamma göra T.B. oförmögen till arbete.

De nu redovisade slutsatserna stämmer väl överens med vad T.B. själv har anfört inför Arbetsdomstolen. Emellertid måste vid bedömningen av hans uppgifter beaktas att han har lämnat helt olika påståenden om sin arbetsförmåga i arbetstvisten och i processen mot Försäkringskassan. Någon avgörande vikt kan därför inte fästas vid hans uppgifter när det gäller att bedöma hans faktiska arbetsförmåga vid tidpunkten för uppsägningen.

Av det anförda framgår att merparten av utredningen om T.B:s hälsotillstånd inte kan hänföras till förhållandena vid tidpunkten för uppsägningen. Den sammanfattande slutsats som enligt Arbetsdomstolens mening kan dras av denna utredning, är att den i varje fall inte ger stöd för att T.B. vid tidpunkten för huvudförhandlingen och i tiden närmast dessförinnan saknade arbetsförmåga som besiktningstekniker. Utredningen ger dock inte någon entydig bild av hur förhållandena var vid uppsägningen. Med hänsyn till den synbarligen relativt snabba förbättringen av T.B:s andningsförmåga, och med beaktande av de motstående bedömningar som har gjorts av S.B. å ena sidan och P.W. och M.S. å den andra sidan, får det anses oklart i vad mån T.B. hade arbetsförmåga som besiktningstekniker när han sades upp från sin anställning. I den bedömningen ligger att T.B. då rent faktiskt inte hade arbetat sedan lång tid tillbaka samt att han inte heller kom att prövas i arbete trots försäkringsläkarens bedömning och sin egen uppfattning om att han hade möjligheter till att arbeta. Den oklarhet som sålunda föreligger får gå ut över arbetsgivaren. Det är alltså inte visat att T.B:s arbetsförmåga vid uppsägningen var så nedsatt att han inte kunde utföra arbete av någon betydelse hos bolaget. Uppsägningen har därför inte varit sakligt grundad.

Avstängningsfrågan

T.B. har efter uppsägningdagen, med undantag för december månad 2009, inte fått någon lön från arbetsgivaren. Han har inte heller, som framgått ovan, fått arbeta. Arbetsgivarparterna har i denna del anført att T.B. inte är avstängd från arbetet i den mening som avses i anställningsskyddslagen och att skälet till att han inte arbetar är att han inte har någon arbetsförmåga.

Det är dock ostridigt att T.B. har inställt sig för att arbeta vid sammanlagt tre tillfällen i maj och september 2009. Mot bakgrund härav och med den bedömning om arbetsförmågan som Arbetsdomstolen har gjort får han anses ha stått till arbetsgivarens förfogande. Oavsett vilken uppfattning bolaget må ha haft om T.B:s arbetsförmåga, har detta inte utgjort laga skäl för att efter uppsägningen hindra honom från att återgå i arbete när tvist om uppsägningen uppkommit. Genom att ändå göra detta får bolaget anses ha avstängt T.B. från arbetet på grund av de omständigheter som föranlett uppsägningen. Några särskilda skäl, som enligt 34 § andra stycket anställningsskyddslagen krävs för en sådan åtgärd, har inte framkommit.

Sammanfattande bedömning och skadestånd

Uppsägningen av T.B. har inte varit sakligt grundad och ska därför förklaras ogiltig.

T.B. har stått till arbetsgivarens förfogande under hela tiden efter uppsägningen. På grund härav och då grund för avstängning inte har förelagat, är bolaget skyldigt att betala lön för tiden efter uppsägningen. Det råder inte tvist om de yrkade beloppen.

Den gjorda bedömningen innebär att bolaget också ådragit sig skyldighet att betala allmänt skadestånd till T.B. för att han har sagts upp utan saklig grund

och för att han blivit felaktigt avstängd. T.B. får emellertid genom sina skilda ståndpunkter i arbetstvisten och i processen mot Försäkringskassan samt de olika uppgifterna om sin arbetsförmåga som han i olika skeden har lämnat anses ha bidragit till att arbetsgivaren har agerat på det sätt som skett. Arbetsdomstolen finner med beaktande härav att skadeståndet till honom skäligen bör bestämmas till 25 000 kr för uppsägningen och 10 000 kr för avstängningen.

Rättegångskostnaderna

Med hänsyn till utgången i målet ska arbetsgivarparterna förpliktas att ersätta Unionen för dess rättegångskostnader. Den ersättning, som har yrkats för utlägg och övriga kostnader, har vitsordats som skälig. Unionen har yrkat ersättning för kostnaden för ombudsarvode med 308 125 kr motsvarande 145 timmars arbete. Arbetsgivarparterna har för ombudsarvode vitsordat ersättning motsvarande 79 timmars arbete.

Arbetsdomstolen finner skäligt att bestämma ersättningen för ombudsarvode till ett belopp motsvarande 110 timmars arbete.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förklarar att Aktiebolaget Svensk Bilprovning uppsägning av T.B. är ogiltig.
2. Arbetsdomstolen förpliktar Aktiebolaget Svensk Bilprovning att till T.B. betala lön med tvåhundraartontusenfemhundrasjuttiofyra (218 573) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 6 861 kr från den 25 september 2009, på 23 100 kr från den 25 oktober 2009, på 3 812 kr från den 25 november 2009 och för perioden den 1 januari–31 augusti 2010 på för varje månad förfallna lönefordringar om vardera 23 100 kr från den 25 i respektive månad, allt till dess betalning sker.
3. Arbetsdomstolen förpliktar Aktiebolaget Svensk Bilprovning att till T.B. betala allmänt skadestånd med trettiofemtusen (35 000) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 27 januari 2010 till dess betalning sker.
4. Arbetsdomstolen förpliktar Almega Tjänsteförbunden och Aktiebolaget Svensk Bilprovning att med hälften vardera till Unionen betala ersättning för rättegångskostnader med tvåhundrasextiofyra tusentvåhundraåttiosex (264 286) kr, varav 233 750 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Carina Gunnarsson, Hans Blyme, Berndt Molin, Claes Frankhammar, Håkan Torngrén, Ronny Wenngrén och Bengt G. Nilsson.
Enhälligt.

Sekreterare: Pontus Woxner